

Temat: Pięć powodów, dla których warto czytać dziś Prusa – praca z tekstem sprawdzającym czytanie ze zrozumieniem(dwie jednostki lekcyjne)

Uczeń:

- Rozwiązuje kartę pracy ,
- Omawia i sprawdza poprawność odpowiedzi.

Karta pracy

Przeczytaj mowę Ewy Paczoskiej i wykonaj podane zadania.

Bo napisał arcydzieła. Literatura polska nie obfituje niestety w arcydzieła klasy światowej – tym bardziej warto więc doceniać te, które posiadamy. Należy do nich na pewno Lalka, którą można, z jednej strony, postawić obok najwybitniejszych utworów europejskich realistów XIX w. (Balzaca, Dickensa, Stendhala), a z drugiej ulokować w kręgu pisarzy tworzących na progu XX w. nowy model powieści (takich jak Henry James, Marcel Proust, Virginia Wolf). Warto w związku z tym przypominać zmagania Prusa z formułą realizmu i jego eksperymentowanie z formą, często dla współczesnych nieczytelne i kontrowersyjne.

Bo przekonuje, że zarówno na ziemi, jak i na niebie nie ma nic pewnego. Pytając, jak najlepiej pokazywać rzeczywistość, pisarz, zarówno w swojej prozie, jak i w refleksji teoretycznej na temat realizmu, stawia czytelnika w sytuacji poznawczej niepewności. Czy w istocie znamy rzeczywistość, czy tylko własne wyobrażenia na jej temat? Twórczość Prusa, nie przypadkiem nazywanego „mistykiem realizmu”, otwarta jest na pytania egzystencjalne. Opisując codzienny świat, powszednie zabiegi zwykłych ludzi, odślania jednocześnie horyzont metafizyczny.

Bo pokazuje „ludzi czasu wielkiej zmiany”. Tak o bohaterach Prusa pisał Stanisław Brzozowski, zauważając, że to od nich rozpoczyna się opowieść o polskiej nowoczesności – od ich pytań o miejsce tradycji we współczesności i ich zmagania z modernizacją świata. Bohaterowie Lalki czy Emancypantek to ludzie zamieszkujący dwa światy, przednowoczesny i nowoczesny, mający świadomość, że świat zmienia się na ich oczach. Jak sprostać tym zmianom? – to główne pytanie Rzeckiego, Wokulskiego czy Ochockiego.

Bo daje obraz człowieka w poszukiwaniu tożsamości. Bohaterowie Prusa wiedzą, że w świecie nowoczesnym tożsamość, jak piszą dziś antropolodzy kultury, stała się przestrzenią jednostkowych wyborów. To stawia człowieka w sytuacji wolności, którą się ekscytuje, ale której efektów się lęka. Prus po mistrzowsku pokazuje lęki swoich bohaterów, mające swoje źródło w tym, co próbują ukryć przed innymi. Zainteresowanie „człowiekiem psychologicznym” prowadzi pisarza do badania tego, co nieświadome, schowane pod powierzchnią codziennych kłamstw.

Bo jest patronem polskiej opowieści o przygodach Polaka myślącego – nie tylko przeżywającego swoją rzeczywistość, lecz także poddającego ją procedurom intelektualnym. Prus był ważnym i czujnym obserwatorem polskiej kultury, tego, co w niej wielkie, i tego, co w niej małe. Komentując pod koniec XIX w. narodową dyskusję na temat pomników Adama Mickiewicza, podkreślał, że monumenty wznoszą swoim wielkim ludziom przede wszystkim narody mające kłopot z własną tożsamością, cierpiące na kompleks niższości, nieumiejące dobrze rozpoznać rzeczywistości. Wielokrotnie zastanawiał się nad tym, czy, jak pisał w jednym z esejów, Polacy potrafią zaproponować swój „własny ton” w orkiestrze świata. Prus uważał, że jako naród mamy wciąż problemy z rozpoznawaniem rzeczywistości, że zbyt często ulegamy hipnotyzującej sile pięknych obrazów naszej przeszłości, sile symbolu i gestu. To dlatego, jak pisał, Polacy powinni się

uczyć życia codziennego jak arytmetyki czy geografii. Ciągle stawiał też pytanie, czy jako naród skazany przez historię na długoletnią niewolę będziemy umieli wybić się na dojrzałość – a to pytanie aktualne do dziś.

Mowa przewodniczącej jury Ewy Paczoskiej na zakończenie konkursu Bolesław Prus – w setną rocznicę śmierci pisarza, Warszawa 19 maja 2012, www.olijp.pl

1 Na podstawie akapitu 1. określ, do jakich dwóch tradycji literackich przynależy Lalka.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2 Napisz, jak odbierali pisarstwo Prusa współcześni mu czytelnicy.

.....
.....
.....
.....

3 Co oznacza wyrażenie „mystyk realizmu”, którym określa się czasem pisarza (akapit 2.)?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4 Wyjaśnij, dlaczego bohaterów powieści Prusa można nazwać „ludźmi czasu wielkiej zmiany” (akapit 3.) .

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5 Podaj co najmniej cztery synonimy wyrazu postęp.

.....
.....
.....
.....

6 Wy tłumacz w świetle informacji z akapitu 4., na czym polega nowoczesne podejście autora Lalki do sposobu ukazywania psychiki ludzkiej.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

7 Nieukończona powieść Marii Dąbrowskiej nosi tytuł *Przygody człowieka myślącego*. Określenie użyte przez badaczkę w akapicie 5.: „opowieść o przygodach Polaka myślącego” jest

A. metaforą. B. parafrazą. C. porównaniem. D. hiperbolą.

8 Wypisz z akapitu 5. dwie wady narodu polskiego, na które wskazywał Prus.

.....

.....

.....

9 Środek stylistyczny zastosowany w sformułowaniu: „Polacy potrafią zaproponować swój »własny ton« w orkiestrze świata” to A. anafora. B. hiperbola. C. metafora. D. animizacja.

10 Określ, jakie trzy funkcje pełni podobny sposób rozpoczynania kolejnych akapitów tekstu..

-
-
-

11 Prus zachęcał Polaków, aby swoje postępowanie w życiu codziennym wzorowali na

A. prawidłach nauk ścisłych. B. postaciach z przeszłości. C. innych narodach. D. działaniach zaborcy.

12 Sformułuj pięć powodów, dla których – Twoim zdaniem – warto dziś czytać Bolesława Prusa.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Temat: Zróżnicowanie środowiskowo-zawodowe polszczyzny

Uczeń:

- Wykonuje zadanie Na początek (podręcznik, s. 97); na jego podstawie wyjaśnia, na czym polega zjawisko zróżnicowania środowiskowego polszczyzny,
- Zapoznaje się ze schematem ukazującym cechy polszczyzny środowiskowej (podręcznik, s. 98),
- Podaje własne przykłady słów żargonowych, np. z żargonu uczniowskiego,
- Wypowiada się na temat zróżnicowania zawodowego polszczyzny -korzysta z podręcznika, s. 99,
- Wykonuje zadanie: 1,3,5 (ustnie)s. 99-100, 2,4(pisemnie), s. 100,
- Rozwiązuje zadania z platformy e-podręczniki: <https://epodreczniki.pl/a/srodowiskowe-odmiany-jezyka/DRtCvF7Mh>

Temat: Motyw zbrodni i kary w powieści Fiodora Dostojewskiego

Uczeń:

- Przygotowuje lub zapoznaje się z przygotowaną przez innego ucznia biografią F. Dostojewskiego,
- Rozmawia na temat tego, w jaki sposób w literaturze dotychczas realizowano motyw zbrodni i kary (odwołuje się np. do ballad romantycznych - „Lilie” czy „Świateż” A. Mickiewicza, „Balladyny” Słowackiego czy „Makbeta” Szekspira),
- Omawia świat przedstawiony w utworze: czas akcji, przestrzeń, postaci i wydarzenia,
- Charakteryzuje obraz XIX Rosji, w tym celu odpowiada na pytania:
 - a) Miasto:
 - W jakim stanie jest miasto – państwo?
 - Jaki etap osiągnął ustrój ?
 - Podaj przykłady jego fizycznego rozpadu.
 - b) Ludzie:
 - Jak żyją ludzie w dziewiętnastowiecznej Rosji?
 - Jaki jest stan ducha społeczeństwa?
 - Co jest następstwem ideałów i wartości?
 - Jak wygląda życie przeciętnego obywatela?
 - Na jakie grupy można podzielić społeczeństwo występujące w utworze?

Uczeń formułuje wniosek, w którym łączy sytuację w XIX wiecznej Rosji z pobudkami kierującymi bohatera do popełnienia zbrodni.

- W ramach pracy domowej wypisuje „dobre uczynki” Rodiona.

Temat: Złożoność natury ludzkiej na przykładzie analizy zachowania Rodiona Raskolnikowa, bohatera powieści "Zbrodnia i kara" F.Dostojewskiego

Uczeń:

- Prezentuje pracę domową- miał za zadanie wynotować z tekstu powieści wszystkie sytuacje, które można opatrzyć komentarzem "Dobre uczynki" Rodiona Raskolnikowa
- Gromadzi argumenty "Dlaczego Raskolnikow zabił?",
- Formułuje przypuszczenia "Co zyskał Raskolnikow?"
- Operuje cytataми potwierdzającymi
- Tworzy końcowy wniosek dotyczący złożoności natury ludzkiej.

Temat: Czy możliwe jest duchowe oczyszczenie się ze zbrodni? Historia procesu Rodiona Raskolnikowa (dwie jednostki lekcyjne)

Uczeń:

- Przypomina krótko sylwetki zbrodniarzy, o których rozmawiali na lekcjach języka polskiego (np. Makbet, jego żona, bohaterka ballady Lilie, Balladyna)
- Zwraca uwagę na powody zbrodni, jej wpływ na psychikę bohaterów.
- Przypomina powody zbrodni Raskolnikowa.
- Uczestniczy w symulacji procesu śledczego i uzupełnia **kartę pracy**

Karta pracy

Relacja z obrad Sądu Najwyższego klasy w dniu

TEMAT ROZPRAWY: Czy Raskolnikow rzeczywiście zrezygnował ze swoich idei, z przekonania o wyższości prawd rozumu, na rzecz wiary i cierpienia? Czy możliwe jest pełne duchowe oczyszczenie się ze zbrodni dokonanej w imię idei?

1. W obradach sądu wzięli udział:

w roli sędziego

.....

w roli oskarżyciela

.....

w roli obrońcy

.....

w roli Soni

.....

w roli świadków

.....

w roli sędziego śledczego

.....

w roli specjalistów psychoanalityków

.....

Na ławie przysięgłych zasiedli:

.....

2. Porządek obrad sądu:

.....

.....

.....

.....

.....

3. Wnioski z zeznań:

a) oskarżyciela

.....

-
-
- Na zakończenie procesu uczeń czyta fragment *Epilogu do Zbrodni i kary*, poświęcony procesowi Raskolnikowa (od słów: „Rozprawa sądowa odbyła się bez większych trudności” do: „Słowem, skończyło się na tym, że przestępcę skazano na katorgę drugiej kategorii, na osiem lat za ledwie – a to z racji przyznania się jego do winy oraz kilku innych okoliczności łagodzących”); zwraca uwagę na postawę bohatera ,
 - W ramach podsumowania tworzy portret psychologiczny Raskolnikowa (chodzi o cechy, które mogły przyczynić się do zabójstwa lichwiarki, oraz stan, w jakim bohater znalazł się po dokonaniu zbrodni), dopisanie z prawej strony postaci wszystkich argumentów przemawiających za duchowym oczyszczeniem, a z lewej strony – przeczących duchowemu nawróceniu bohatera. Należy zwrócić uwagę na niejednoznaczność problemu duchowego oczyszczenia bohatera (mimo zakończenia utworu, w tym znaczenia ostatniego snu Raskolnikowa, który pełni najprawdopodobniej funkcję oczyszczającą i terapeutyczną),
 - Zadanie domowe. Dla wszystkich: Przygotuj na podstawie artykułu Raskolnikowa O zbrodni... dekalog „człowieka właściwego” („dekalog rozumu”).